

LÄNSSTYRELSEN
VÄSTRA GÖTALANDS LÄN

Jörel Holmberg
Naturvårdsenheten
0501-60 53 95

2007-08-28

511-06610-2007

Sida
1(10)

Enligt sändlista

Beslut om bildande av naturreservatet Råbäcks sjöskog i Götene kommun

Innehåll

Beslut om bildande m.m.
Syfte
Beslut om föreskrifter
Beskrivning av naturreservatet
Planeringsbakgrund
Ärendets handläggning
Skälen för beslut
Upplysningar
Ersättningstalan
Kungörelse
Hur man överklagar

Bilagor

Bilaga 1. Beslutskarta
Bilaga 2. Översiktskarta
Bilaga 3. Skötselplan
Bilaga 4. Besvärshänvisning O4:1
Bilaga 5. Sändlista

Administrativa uppgifter

Namn:	Naturreseptatet Råbäcks sjöskog
RegDOS ID	2010882
Län:	Västra Götalands län
Kommun:	Götene
Ungefärlig mittpunkt	1356790 – 6500270
Fastigheter och ägare:	Råbäck 1:15, Råbäcks egendom AB Trolmen 1:12, Råbäck Trolmen AB
Nyttjanderättsinnehavare:	-
Areal (ha):	28,6 ha
Förvaltare:	Länsstyrelsen i Västra Götalands län
Natura 2000-beteckning:	SE0540063
Naturgeografisk region:	22a Vänerslätterna
Objektskategori:	Sö; Skog av särskilt värde för flora och fauna
IUCN-kategori:	1a Strikt naturreseptat

Beslut om bildande m.m.

Länsstyrelsen förklarar det område som avgränsats på kartan i bilaga 1 som naturreservat. Beslutet är fattat med stöd av 7 kap 4 § miljöbalken (1998:808).

Naturreservatets gränser ska märkas ut i terrängen.

Namnet ska vara Naturreservatet Råbäcks sjöskog.

Länsstyrelsen fastställer skötselplanen i bilaga 3. Beslutet är fattat med stöd av 3 § förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m..

Länsstyrelsen har tidigare beslutat om följande områdesskydd som berör det nu bildade naturreservatet:

- Kinnekulle naturvårdsområde enligt 19 § naturvårdslagen (1974:1025) den 13 september 1982, dnr 11.126-1064-82

Länsstyrelsen beslutar att detta områdesskydd upphävs inom de delar som berörs av naturreservatet när nu aktuellt beslut vunnit laga kraft.

Syfte

Syftet med naturreservatet är att:

- bevara och utveckla naturvärden knutna till mykologiskt intressanta granskogar på rikare jordar.
- bevara värdena knutna till exponerade strandmiljöer och grundvattenområden som påverkas genom naturliga störnings- och successionsprocesser
- bevara följande inom området förekommande naturtyper och/eller arter som ingår i EU:s nätverk av Natura 2000-områden, i gynnsamt tillstånd: *Näringsrik granskog*, 9050.
- utveckla ett område som har högt värde för friluftslivet så att det utgör ett attraktivt besöksmål.

Syftet skall tryggas genom att:

- såväl skogsmiljöer som strandzon och grundvattenområden lämnas till fri utveckling.
- information, vandringsled och andra anordningar för friluftslivet iordningsställs i området och utformas på ett tilltalande och funktionellt sätt samt att anordningarna hålls i ett gott skick.

Beslut om föreskrifter

Länsstyrelsen beslutar att följande föreskrifter ska gälla i naturreservatet. Beslutet är fattat med stöd av 7 kap 5, 6 och 30 §§ miljöbalken.

A. Föreskrifter om inskränkningar i rätten att använda mark- och vattenområden (7 kap 5 § miljöbalken)

Det är förbjudet att inom naturreservatet:

Utöver föreskrifter och förbud i andra lagar är det förbjudet att:

1. avverka skog, gallra, röja eller utföra annan skogsvårdande åtgärd.
2. ta bort eller upparbeta dött träd eller vindfälle.
3. anordna upplag, tippa eller fylla ut med massor.
4. borra, spränga, schakta, gräva eller bedriva täkt av något slag.
5. markavvattna, skyddsdikey, rensa, lägga igen eller kulvertera dike, dämna eller utföra annan åtgärd som kan påverka områdets hydrologiska förhållanden.
6. använda kemiska eller biologiska bekämpningsmedel eller tillföra naturliga eller kemiska växtnäringssämnen.
7. anlägga eller bredda väg eller stig.
8. anlägga mark- eller luftledning, stängsel eller hägnad.
9. uppföra byggnad eller anläggning.
10. uppföra mast, torn, vindkraftverk eller liknande anordningar.

Det är vidare förbjudet att utan Länsstyrelsens tillstånd:

11. gräva ner befintliga luftledningar.

Föreskrifter enligt A ovan gäller inte i följande fall:

- När förvaltaren, eller den förvaltaren utser, utför åtgärder som behövs för naturreservatets vård och skötsel.
- Vid reparation av, och underhållsröjningar för, befintliga luftledningar. Markskador ska då undvikas. Vid underhållsröjningar ska samråd ske med Länsstyrelsen senast 6 veckor innan åtgärd.
- Vid underhåll av befintliga jakttorn och röjning av befintliga siktgator.
- Vid flyttning av träd och grenar som fallit över befintliga vägar/stigar till annan plats inom reservatet.

B. Föreskrifter om skyldighet att tåla visst intrång (7 kap 6 § miljöbalken)

Fastighetsägare och innehavare av särskild rätt ska tåla att följande anordningar utförs och att följande åtgärder vidtas.

1. Utmärkning av naturreservatet i terrängen.
2. Uppsättning och underhåll av informationstavlor.
3. Anordning och underhåll av parkeringsplats, rastplats och vandringsstigar och spänger.
4. Vegetationsröjning, gallring och avverkning av träd, buskar och sly.
5. Eldning i samband med röjning.
6. Undersökningar av djur- och växtarter samt av mark- och vattenförhållanden.
7. Körning med motordrivet fordon i samband med skötselåtgärder.

I den till detta beslut hörande skötselplanen (bilaga 3) framgår i detalj var anordningar ska utföras och åtgärder vidtas.

C. Ordningsföreskrifter om rätten att färdas och vistas inom naturreservatet samt om ordningen i övrigt inom naturreservatet (7 kap 30 §)

Det är förbjudet att inom naturreservatet:

1. framföra motordrivet fordon.
2. cykla.
3. rida i kärr och våtmarker. Ridning får inte ske på ett sådant sätt att naturvärden eller vandringsstigar skadas.
4. elda, annat än vid iordningställda eldstäder.
5. medföra okopplad hund.
6. bryta kvistar, fälla eller på annat sätt skada levande eller döda, stående eller omkullfallna träd och buskar.
7. plocka eller gräva upp gräs, örter, mossor, lavar eller svampar. Det är dock tillåtet att plocka bär och matsvamp.
8. fånga eller insamla ryggradslösa djur.
9. inplantera djur- eller växtart.
10. bryta loss, knacka sönder eller föra bort sten, mineral eller fossil från reservatet.
11. sätta upp tavla, plakat, affisch, skylt eller göra inskrift.

Det är vidare förbjudet att utan Länsstyrelsens tillstånd:

12. anordna idrottstävlingar eller andra arrangemang för fler än 200 personer.
13. anordna organiserad ridning.

Föreskrift 1 och 5 gäller ej fastighetsägare eller innehavare av särskild rätt vid skötsel/förvaltning av fastigheten och i samband med uttransport av fällt vilt med s.k. älghugare eller motsvarande.

Om ridning sker på sådant sätt att vandringsleder skadas kan Länsstyrelsen komma att ompröva föreskrift 3.

Föreskrifter enligt C ovan gäller inte när förvaltaren, eller den förvaltaren utser, utför åtgärder som behövs för naturreservatets vård och skötsel.

Beskrivning av naturreservatet

Naturvärden

Naturreservatet är beläget på Kinnekulles sandstenslager och avgränsas i öster av sandstensklevan och i väster av Vänerns vatten. Sandstenen går i dagen dels vid de hållar som finns vid Vänerstranden men också i liten omfattning i den svaga brant som löper parallellt med strandlinjen.

I naturreservatet växer en örtrik brantskog som domineras av gran. Men inslaget av löv är bitvis relativt stort. Detta är tydligast i områdets södra del samt närmast strandzonen där främst klibbal, björk och ask bildar trädsikt. Skogen är medelålders men inslag av äldre träd förekommer. Tydligast

märks tallar med plattad krona samt asp och sälg med hål och hackmärken från hackspettar. I brantskogen har såväl spillkråka som mindre hackspett noterats.

Död ved förekommer i relativt god omfattning, framförallt i den södra delen. Det är främst fråga om granved och i stort sett alla nedbrytningsstadier finns representerade.

Områdets norra del är belägen på relativt djupa och rika jordar. Detta avspeglas bland annat i ett örtrikt fältskikt med arter som skogsbingel, skärmstarr, stinksyska, ramslök, trolldruva och den rödlistade strävlostan *Bromopsis benekeni*. Här finns också en intressant marksvampflora med flera rödlistade arter knutna till granskog på rika jordar. I den södra delen är skogen belägen på relativt tunna jordar och här är fältskiktet bitvis svagt utvecklat.

Strandzonen består till stor del av grunda vattenområden där sandstenshällar exponeras vid lågvatten. Här finns också små skär och mer eller mindre permanent vegetationsbevuxna stränder.

Kulturhistoriska värden

Inom reservatet finns inga fornlämningar registrerade i länsstyrelsens fornminnesregister. Strax norr om reservatsgränsen ligger dock Råbäcks hamn och Råbäcks mekaniska stenhuggeri som är byggnadsminne.

Markanvändning

På äldre kartor från 1700- och 1800-talen är den sydligaste delen vid Trolmens hamn markerad som ett utmarksbete där man även tog ved och gärdselvirke. Resterande delar är vid denna tid markerad som skogsmark. Uppgifter finns om relativt stora uttag av grövre tall och gran vilket tyder på att det fanns en hel del äldre barrträd i skogen.

Idag är hela området skogsmark med dominans av barrträd. Möjligen är lövinslaget något större i den sydligaste delen. I de branta delarna i reservatets södra halva märks inga spår av skogsbruksaktiviteter. I norr har en liten yta avverkats och enstaka gallringar har genomförts men skogen har nyttjats mycket extensivt.

Friluftsliv

Naturreseptatet utgör med sitt strandnära läge ett intressant besöksmål för såväl badgäster som människor med ett mer allmänt intresse för natur och friluftsliv. Detta gäller i första hand områdets norra delar där kustavsnitten kan lämna sig för bad.

Bebyggelse och anläggningar

Inom reservatet saknas såväl bebyggelse som anläggningar och kraftledningar. En mindre väg ner till Trolmens hamn tangerar reservatets södra gräns och en mindre drivningsväg löper intill delar av reservatets ostgräns.

En mer utförlig beskrivning av området lämnas i skötselplanen.

Planeringsbakgrund

Riksintressen m.m.

Naturreservatet Råbäcks sjöskog ligger inom riksintresse för naturvård (NR014055), riksintresse för kulturmiljövård (KR11) och riksintresse för friluftsliv (FR05). Området omfattas också av Natura 2000 (SE0540063).

Kommunal översiktsplan

Beslutet överensstämmer med intentionerna i översiktsplanen för Götene kommun.

Internationell betydelse

Råbäcks sjöskog ligger inom Natura 2000-området Kinnekulle, SE0540063.

Befintligt områdesskydd

Råbäcks sjöskog ingår i Kinnekulle naturvårdsområde. Länsstyrelsen beslutade om naturvårdsområdet den 13 september 1982. Detta beslut upphävs inom naturreservatet Råbäcks sjöskog när reservatsbeslutet vunnit laga kraft.

Ärendets handläggning

Markägaren till Råbäck Trolmen kontaktade länsstyrelsen 2004 och var intresserad av att de delar av fastigheten som omfattades av Natura 2000 skulle lösas in. Länsstyrelsen lät en konsult ta fram förslag till avgränsning och skötselplaner för fyra olika naturreservat på fastigheten. Värdering gjordes under 2005 och avtal om intrångsersättning tecknades i december 2005. Merparten av det berörda området övertogs strax därefter av en ny ägare.

Ägarna till Råbäck 1:15 och Trolmen 1:12 har, som berörda mark- och sakägare, förelagts enligt 24 § förordningen om områdesskydd enligt miljöbalken m m att yttra sig över förslag till beslut med föreskrifter och skötselplan.

Förslaget till naturreservat har remitterats till Götene kommun och Skogsstyrelsen. LRF Skaraborg, Banverket, Råbäcks stenhuggeri, Naturskyddsföreningen Skaraborg, Götene-Kinnekullekretsens av Naturskyddsföreningen, Västergötlands ornitologiska förening, Västgötabergets Svampklubb, Kinnekulle Hembygdsförening, Västergötlands botaniska förening, Västsvenska entomologklubben, Bengt Weidow och Geologisk förening har fått förslaget för kännedom och eventuellt yttrande.

Följande synpunkter har kommit på förslaget:

Banverket anser att tillgängligheten till naturreservatet inte är klarlagd och att säkerheten på Kinnekullebanan riskerar att lokalt försämrats med bildandet av naturreservatet. Banverket anser därför att länsstyrelsen ska påkalla en gemensamhetsanläggning för istandsättning och framtida underhåll av väg till Råbäcks hamn och det föreslagna naturreservatet.

Banverket anser att bildandet bör skjutas upp tills frågan om tillgänglig väg för allmänheten blivit löst. Länsstyrelsen avser inte att iordningställa någon parkeringsplats till naturreservatet utan kommer att hänvisa besökare till den vandringsled, Kinnekulleleden, som passerar strax intill naturreservatet. Länsstyrelsen anser därför inte att frågan om gemensamhetsanläggning för väg till Råbäcks hamn kan kopplas direkt till bildandet av naturreservatet. Eftersom Råbäcks hamn redan idag är ett stort och viktigt besöksmål bör dock problematiken kring tillgänglighet med bil/buss lösas med berörda parter.

Västergötlands botaniska förening har inga synpunkter på förslaget.

Västgötabergens svampklubb är nöjda med förslaget.

Kinnekullebygdens LRF-avdelning oroar sig för finansieringen av den framtida skötseln och anser därför att skötsel och beslutanderätt över marken bör ligga kvar hos markägaren. Länsstyrelsen anser inte att oron är berättigad då området är skogsbevuxet och inte kräver någon nämnvärd skötsel.

Skälen för Länsstyrelsens beslut

Bevarandevärden

Det avgränsade naturreservatet hyser höga biologiska bevarandevärden som framförallt är knutna till en relativt orörd örtrik barrskog med en rik kärlväxtflora och flera sällsynta marksvampar. I skogen finns relativt gott om död ved vilket gör skogen är intressant för bl a hackspettar. Det finns också flera signalarter som är beroende av den döda veden. Inslag av äldre tallar skapar livsutrymme för vedlevande insekter och möjligheter för ett rikt fågelliv, framför allt med tanke på rovfågelhäckningar. Skogen sträcker sig längs Vänerns kust och är därmed också viktig för landskapsbilden.

De geologiska bevarandevärdena är mycket höga på Kinnekulle i stort, och i Råbäcks sjöskog är värdena främst knutna till den tydligt utvecklade sandstenskleven. De kulturhistoriska bevarandevärdena är begränsade. Värdena för friluftslivet är främst knutna till udden som är en enklare badplats och den promenadstig som går genom området.

Miljömål

Naturreservatet utgör ett led i arbetet med att uppnå det av riksdagen antagna miljömålet Levande skogar delmål 12.1 Långsiktigt skydd av skogsmark.

Intresseprövning

Med hänsyn till områdets värden och naturreservatets syften kommer pågående markanvändning att avsevärt försvåras. Länsstyrelsen bedömer att områdets värden bäst ges ett långsiktigt skydd genom bildande av naturreservat. Föreskrifterna är anpassade till naturreservatets syften och värden. De är främst avsedda att begränsa skador på mark samt växt- och

djurliv. Vid en avvägning mellan enskilda och allmänna intressen i enlighet med 7 kap 25 § miljöbalken finner Länsstyrelsen att föreskrifterna inte går längre än vad som krävs för att syftet med skyddet ska tillgodoses.

Hushållningsbestämmelser

Naturreservatsbildningen är förenlig med hushållningsbestämmelserna för mark- och vattenområden enligt 3 och 4 kap. miljöbalken och med den för området gällande översiktsplanen.

Upplysningar

Dispens från föreskrifterna m.m.

Om det finns särskilda skäl får Länsstyrelsen medge dispens från föreskrifterna för naturreservatet. Dispens får dock inte lämnas för åtgärder som strider mot syftet med reservatet. Om det finns synnerliga skäl får Länsstyrelsen helt eller delvis upphäva beslutet om naturreservatet (7 kap 7 § miljöbalken).

Gagnvirke

Alla virkessortiment inkl. grenar och toppar (GROT) som tas ut ur området med stöd av föreskrifter och skötselplan tillfaller reservatsförvaltaren.

Insektsangrepp

Det ansvar som markägaren har enligt 29 § skogsvårdslagen kommer efter naturreservatsbildningen att vara statens ansvar.

Annan lagstiftning gäller som vanligt

Vid sidan av föreskrifterna för naturreservatet gäller annan lagstiftning som vanligt. Lagar och föreskrifter som bedöms vara av särskild betydelse för att syftet med naturreservatet ska uppnås är t.ex. följande:

- För att bedriva verksamheter eller vidta åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka miljön i Natura 2000-området krävs tillstånd. Undantag är verksamheter eller åtgärder som direkt hänger samman med, eller är nödvändig för, skötseln och förvaltningen av det särskilda bevarandeområdet. Länsstyrelsen får lämna tillstånd endast om vissa villkor är uppfyllda. (7 kap 28a, 28b och 29 §§ miljöbalken).
- Regler om körning i terräng i terrängkörningslagen och terrängkörningsförordningen.
- Regler om fridlysning av växter och djur i miljöbalken och artskyddsförordningen.

Förvaltare och förvaltningsuppgifter

- Förvaltare är Länsstyrelsen i Västra Götalands län. Förvaltningen ska ske i samverkan med berörd markägare.
- Naturreservatets gränser märks ut i terrängen genom förvaltarens försorg enligt anvisningar av Naturvårdsverket.

- Förvaltningen bedrivs enligt den skötselplan som fastställts av Länsstyrelsen. Skötselplanen ska ligga till grund för naturreservatets skötsel och ska vid behov revideras.

Ersättningstalan

Om överenskommelse om ersättning inte kan träffas, måste sakägare som vill göra anspråk på ersättning eller inlösen väcka talan i Miljödomstolen som får avgöra ersättningsfrågan. Sådan talan måste enligt 31 kap 13 § miljöbalken lämnas in till Miljödomstolen inom ett år efter att detta beslut vunnit laga kraft, i annat fall förlorar sakägaren rätten till ersättning.

Kungörelse

Beslutet ska kungöras i länets författningssamling och i Nya Lidköpings tidning, Skaraborgs läns tidning Skara tidning, Skaraborgsbygden samt Göteborgsposten.

Föreskrifterna enligt 7 kap 30 § miljöbalken träder i kraft den dag som framgår av kungörelsen i författningssamlingen och gäller omedelbart även om de överklagas.

Hur man överklagar

Detta beslut kan överklagas hos regeringen, se bifogat formulär O4:1.

I detta ärende har länsöverdirektör Göran Bengtsson beslutat. Landskapsarkitekt Jörel Holmberg har varit föredragande. I handläggningen har också deltagit naturvårdsdirektör Sven Swedberg, antikvarie Lisa Ragnarsson länsarkitekt Jens Rasmussen och länsjurist Conny Claesson.

Göran Bengtsson

Jörel Holmberg

Beslutskarta

Bilaga 1

Naturreseptat
Råbäcks sjöskog
Götene kommun

Tillhör Länsstyrelsens beslut enligt
7 kap 4 § miljöbalken. Dnr. 511-06610-2007

 Gräns för naturreseptat

Skala 1:10 000

0 100 200 Meter

Utdrag ur GSD Fastighetskarta 8D5E. LÄNSSTYRELSEN
Copyright Lantmäteriet, dnr. 106-2004/188. VÄSTRA GÖTALANDS LÄN

